

Gevangen. Van je vrijheid beroofd. Het zijn vaak de eerste associaties die we hebben bij het woord 'detentie'. Het fysiek gevangen zijn en niet meer autonoom kunnen beslissen waar je gaat of staat, bepaalt sterk ons beeld van een leven achter de tralies. Een detentie strekt zich echter veel verder, of moeten we zeggen: dieper, uit dan enkel de fysieke realiteit.

Een detentie heeft een invloed op alle aspecten en domeinen van het menselijke leven. Afgezien van de zeer concrete fysieke inperking bedreigt een detentie sociale relaties en gevoelens van betrokkenheid en verbondenheid. Het zorgt vaak voor ervaringen van sociaal isolement en eenzaamheid.

Naast het fysieke en het sociale domein beïnvloedt een detentie ook het psychisch functioneren van gevangenen. Een detentie heeft vaak een zeer sterke negatieve impact op het psychisch welzijn, hetgeen zich kan uiten in depressieve gevoelens en suïcidale neigingen, passiviteit, gelatenheid of agressie.

Voor een aantal gedetineerden gaat dit nog verder en geeft hun gevangenzetting aanleiding tot een diepe existentiële crisis. Alhoewel detentie dus niet snel geassocieerd wordt met zingeving, betekenisgeving en spiritualiteit blijken beide voor een grote groep van gedetineerden toch duidelijk met elkaar verbonden te zijn.

Vragen

Dit themanummer van Handelingen gaat dieper in op deze relatie en stelt zich hierbij verschillende vragen:

Hoe ervaart een gedetineerde zijn of haar detentie en speelt zingeving of spiritualiteit hierin een rol?

Hoe kunnen we deze relatie tussen detentie en zingeving of spiritualiteit vanuit psychologisch en vanuit pastoraal-theologisch perspectief kaderen en begrijpen?

Hoe kan de professional in een detentie-context hiermee aan de slag gaan?

Verlies van betekenis

De verschillende bijdragen in dit nummer proberen elk vanuit een andere hoek één of meer van deze vragen te belichten. Dit themanummer start met een casus die een inkijkje geeft in hoe een vrouwelijke gedetineerde omgaat met haar detentie en de gevoelens van betekenisloosheid die dit met zich meebrengt. Dit interview toont meteen hoe centraal zingeving en spiritualiteit kan staan tijdens de detentie.

Vervolgens worden door Eerbeek enerzijds en De Weerd en Hoedt anderzijds mogelijkheden aangereikt om met deze thematiek om te gaan. Eerbeek illustreert dit aan de hand van het Nederlandse nazorgprogramma 'Exodus' en De Weerd en Hoedt geven als voorbeeld het Vlaamse intra-muros-project 'Tralies uit de weg' dat gedetineerden en niet-gedetineerden samen laat praten en denken over levensonderwerpen.

De bijdrage van Vanhooren daarop volgend legt de focus op de ervaring van betekenisverlies. Vanuit een psychologisch referentiekader geeft hij aan wat mogelijke wegen zijn om met

betekenisverlies in detentie om te gaan en hoe dit kan leiden tot groei.

Van Iersel zoomt vanuit een pastoraal-theologisch perspectief in op de betekenis van christelijke spiritualiteit in detentie. De Vries sluit vervolgens af met de bespreking van een specifieke deelaspect van onze thematiek, namelijk de relatie tussen de spiritualiteit van de justitiepastor en de gedetineerde.

Jessie Dezutter en Siebrecht Vanhooren zijn beiden docent aan de KU Leuven en verbonden aan de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen.

jessie.dezutter@kuleuven.be

siebrecht.vanhooren@kuleuven.be